

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

รอบการประเมินที่ ๑ / ๒๕๖๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ชื่อ-นามสกุล นางภัทราธิษฐ์ ช่วยสร้อย ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

กลุ่ม/ฝ่าย/สพด กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน

หัวข้อการพัฒนา เรื่อง การเขียนสรุปการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (Research Exploitation : RE)

สถานที่ กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

วิทยากร/ผู้ให้ความรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สพข.๓

หน่วยงานที่จัดอบรม กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สพข.๓

สรุปสาระสำคัญ

Research Exploitation (RE) หมายถึง การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเขียนเพื่อสื่อให้สาธารณชนทราบและเข้าใจว่าการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นก่อให้เกิดประโยชน์กับใครบ้าง ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ หรืองานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง และถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญถึงผลการดำเนินงานว่าสอดคล้องตามแนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มุ่งเน้นให้ผู้วิจัยหรือชุมชนได้รับประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรงหรือไม่อย่างไร (พร้อมรายงานต่อแหล่งสนับสนุนทุนวิจัย)

โครงการที่สามารถนำมาเขียน Research Exploitation

สืบเนื่องจากแนวคิด "งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น" (Community-Based Research) ที่มุ่งเน้นให้ "คน" ในที่ชุมชนเข้าร่วมกระบวนการคิด การตั้งคำถาม วางแผน และทำวิจัยเพื่อหาคำตอบอย่างเป็นระบบ และเรียนรู้จากการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการจริง (Action Research) เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นเหตุเป็นผล และมีผลลัพธ์ที่คาดหวัง ดังนี้ ๑) ชุมชนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้โดยอาศัยการตัดสินใจผ่านข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการศึกษา ๒) เกิดความรู้ในท้องถิ่นและเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นโดยตรง ๓) เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยคนท้องถิ่นเอง ทำให้คนท้องถิ่น "เก่ง" ขึ้น และดำเนินงานในเรื่องอื่นได้ดีขึ้น และ ๔) เกิดกลไกการจัดการหรือองค์กรภายในชุมชนที่จะดำเนินงานต่อไป ทั้งการหนุนเสริมให้องค์กรที่มีอยู่ให้ทำงานได้ดีขึ้นหรือการสร้างกลไกใหม่ในชุมชน

โครงการวิจัยที่สามารถนำมาเขียน Research Exploitation ได้จะต้องเห็นรูปธรรมการใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน ดังนี้

๑) มีกระบวนการวิจัยและ output ของโครงการวิจัยที่เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างชัดเจน เช่น กระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน

๒) มีผลกระทบชัดเจน (Impact - ผลที่ไม่ได้คาดหวังตาม output โครงการ) นั่นคือเกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน เช่น

- หน่วยงานต่าง ๆ ให้การตอบรับงานวิจัยหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด เช่น

อบต. ปรับเปลี่ยนแนวคิดการทำงานเป็นแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้ดำเนินตามแผนการจัดการของชุมชน อบจ. ให้การสนับสนุนงบประมาณทดลองประตุน้ำในแบบชาวบ้าน ๒ ประตุน้ำ

- การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน
- การได้รับรางวัลต่าง ๆ
- เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่นำไปสู่การแก้ปัญหา

เกิดทีมวิจัยและเพื่อนร่วมกระบวนการเกิดการเรียนรู้ มีศักยภาพเพิ่มขึ้น เช่น การจดบันทึกได้ดี นำเสนอผลงานวิจัยในที่สาธารณะได้ดี มีการใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ทีมวิจัยเป็นวิทยากรทั้งภายในและนอกพื้นที่

เสริมสร้างกลไกการแก้ปัญหาเดิมในชุมชนหรือเกิดกลไกใหม่ที่จะสานต่อ เช่น คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นระบบและรับฟังความเห็นของสมาชิกมากขึ้น

๓) เกิดการขยายผล เช่น มีชุมชนอื่นมานำรูปแบบไปใช้ สื่อมวลชนเข้าไปช่วยเผยแพร่ผลการดำเนินงานสู่สาธารณะ

๔) เกิดการต่อยอด คือ เกิดโจทย์วิจัยใหม่ที่ยากขึ้นหรือใหญ่ขึ้นในพื้นที่เดิม สามารถเขียน Research Exploitation ได้เมื่อไหร่

ทุกโครงการที่เห็นการใช้ประโยชน์ดังกล่าวอย่างชัดเจน ในโครงการหนึ่ง ๆ สามารถนำมาเขียน RE ก็ครั้งก็ได้ เมื่อเห็นการใช้ประโยชน์เกิดขึ้นทั้งในระหว่างการทำงานหรือโครงการสิ้นสุดแล้ว

แนวทางการเขียน Research Exploitation

ลักษณะการเขียน RE จะเป็นแบบบทความโดยทั่วไป แต่มุ่งเน้นความกระชับและความน่าสนใจเพื่อสื่อให้ผู้อ่านทราบถึงผลของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นสำคัญ จึงไม่ควรจะยาวเกินไปนัก โดยปกติเขียนประมาณ ๕ - ๑๕ บรรทัด และให้เห็นองค์ประกอบหลักต่อไปนี้

๑) ความเป็นมาของโครงการเป็นอย่างไร ระบุชื่อโครงการ หัวข้อโครงการ และเหตุที่ทำให้โครงการ

๒) กระบวนการที่นำไปสู่ output ของโครงการวิจัยเป็นอย่างไร ที่เชื่อมโยงไปสู่การใช้ประโยชน์

๓) มีการใช้ประโยชน์อย่างไร โดยใคร ที่ไหน เมื่อไหร่

ข้อเสนอแนะในการเขียน Research Exploitation ดังนี้

๑) ก่อนการเขียน RE ควรระลึกถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนและคำนึงถึงผู้อ่านเป็นหลัก

๒) การเริ่มต้นเขียน ควรมุ่งไปที่การลำดับหัวเรื่อง การนำเสนออย่างต่อเนื่องเป็นระเบียบ มากกว่ากฎเกณฑ์ทางภาษาและหลักไวยากรณ์ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาได้ดีขึ้นและไม่สับสน

๓) แนวทางในการลำดับเรื่อง ควรเริ่มจากคำถามว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม และอย่างไร เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักดังกล่าว แล้วจึงนำมาพิจารณาเปรียบเทียบว่า องค์ประกอบใดมีความโดดเด่นและน่าสนใจมากที่สุดในเรื่องนั้น ๆ ก็อาจจะเริ่มต้นด้วยองค์ประกอบนั้นก่อน แล้วไล่ลำดับองค์ประกอบอื่น ๆ ตามมา ดังนั้น สไตล์การเขียน RE อย่างหนึ่งก็คือ การเขียนสลับองค์ประกอบต่าง ๆ กัน

๔) การตั้งชื่อเรื่อง ควรเน้นที่ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ ไม่ได้ตั้งชื่อตามโครงการวิจัย และควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ตามมา รวมทั้งควรมีสีสันเพียงพอที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ตั้งแต่แรก

๕) ความยาวของ RE ขึ้นอยู่กับขึ้นอยู่กับรายละเอียดของเรื่องที่ต้องการนำเสนอ อย่างไรก็ตามไม่ควรยาวมากจนกลายเป็ย่นเยื่อ โดยทั่วไปควรอยู่ที่ประมาณ ๕ - ๑๕ บรรทัด

๖) ควรใส่ "ข้อมูล" ที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้กับงานเขียน

๗) ควรใช้ภาษาเรียบง่าย สั้น กระชับ พยายามเขียนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย

๘) ควรหลีกเลี่ยงภาษาวิชาการในการนำเสนอ ถ้าในกรณีที่เป็ย่นคำเฉพาะ ควรให้คำอธิบายกำกับสั้น ๆ ที่ง่ายต่อความเข้าใจ

๙) ย่อหน้าแรกของ RE ไม่แนะนำให้ขึ้นต้นด้วยคำกริยาหรือคำขยาย ควรเป็นประโยคสมบูรณ์

๑๐) การสะกดคำ โดยเฉพาะคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ถ้าไม่แน่ใจให้ตรวจสอบจากพจนานุกรมทุกครั้ง

๑๑) การใช้คำย่อ ควรเขียนคำเต็มกำกับในการเขียนถึงครั้งแรก และสามารถเขียนเฉพาะคำย่อได้ในครั้งต่อ ๆ ไป

๑๒) ถ้ามีรูปประกอบที่ดีและเหมาะสมก็ควรใส่ด้วย

๑๓) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม ควรระบุจำนวนผู้เข้าร่วมด้วย

๑๔) ควรติดตามโครงการที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอว่ามีความเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เสร็จสิ้นลงแล้วหรือโครงการที่ทราบแน่ชัดว่าจะมีการทำกิจกรรมใด ๆ เกิดขึ้นในช่วงหนึ่งช่วงใด เช่น มีการนำเสนอให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ พิจารณา ทั้งนี้เพื่อติดตามการนำไปใช้ประโยชน์และผลกระทบที่เกิดขึ้น และนำมาเสนอในรูปแบบของ RE ต่อไป โดยอาจบันทึกเตือนไว้ที่ปฏิทินในช่วงเดือนที่คาดว่าจะมีความเคลื่อนไหวของโครงการนั้น ๆ

ประเภทของ Research Exploitation

๑) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรกรรม คุณภาพชีวิต

๒) การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรกรรม คุณภาพชีวิต

๓) การใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรกรรม คุณภาพชีวิต

๔) การใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรกรรม คุณภาพชีวิต

๕) การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเกษตรกรรม คุณภาพชีวิต

ลักษณะที่พบบ่อย ๆ ในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น คือ การใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่และ
สาธารณะ สำหรับประเภทของ RE อาจปรับเปลี่ยนได้หรือมีนอกเหนือจากนี้ ขึ้นกับลักษณะการใช้
ประโยชน์ที่เป็นจริงในพื้นที่

(ตัวอย่าง การเขียนสรุปการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย)

โครงการวิจัย เรื่อง “การจัดการตลาดผักปลอดสารพิษที่เหมาะสมและเป็นธรรมในช่วงการ
ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสู่เกษตรกรรมยั่งยืน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก อ.ขุนยวม จ.
แม่ฮ่องสอน”

เกษตรกรรมมีช่องทางตลาดที่หลากหลาย

(การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อหาแนวทางการจัดการตลาดผักปลอดสารพิษร่วมกันของ
เกษตรกรในเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน ในช่วงเวลาปีเศษนั้น เกษตรกร
ในเครือข่ายได้ทางเลือกในการทำตลาดถึง ๓ รูปแบบ ๔ ระดับด้วยกัน ซึ่งเกิดจากการศึกษารูปแบบ
ตลาด ทดลองทำและสรุปผลร่วมกัน ตลาดทั้ง ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) ตลาดนัด ซึ่งพบว่าเป็นทางออก
ที่ดีในการจัดการผลผลิตที่รวดเร็ว มีทั้งหมดเดือนละ ๑๔ นัด ทั้งในพื้นที่ อ.ขุนยวม ๘ นัด และ อ.
เมือง ๖ นัด (๒) ตลาดขายส่ง ซึ่งเป็นการขายผลผลิตให้แก่คนนอก จ.แม่ฮ่องสอน ทั้งที่กรุงเทพฯ ผ่าน
บริษัท Organic Park และขายส่งให้แก่ คลังเกษตรอินทรีย์ ที่ จ.เชียงใหม่ และ (๓) ตลาดขายตรงใน
ชุมชน แบบตามสั่งแล้วไปตัดออกจากแปลง ซึ่งเป็นการเอื้อโอกาสให้คนในชุมชนเข้าถึงผลผลิตปลอด
สารพิษ

การตลาดดังกล่าวมี ๔ ระดับ คือ ระดับชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับ
นอกจังหวัด ในระยะเวลาประมาณ ๖ เดือนของการจัดการตลาดร่วมกันนั้น ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้า
ร่วมโครงการในระดับเข้มข้นประมาณ ๑๐ คนสามารถสร้างรายได้จากการขายผลผลิตปลอดสารพิษ
เกือบ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ทำให้มีช่องทางในการปลดปล่อยหนี้สินและพัฒนาฟาร์มของตนให้ดีขึ้น ที่สำคัญ
กำลังจะได้บทสรุปร่วมกันในการจัดการตลาดที่เป็นธรรมของเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก
อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน ในอนาคตอันใกล้

.....ลายเซ็น.....

(อรุณี เวียงแสง)

หัวหน้าโครงการวิจัย

...../...../.....

(ลงนาม).....

(นางภัทรานิษฐ์ ช่วยสรระน้อย)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

(ลงนาม).....

(นายจิรยุทธ์ คำขจร)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้